

uit de literatuur

MASSACOMMUNICATIE

Roger MUCCHIELI,
Kommunikation und Kommunikationsnetze,
Otto Müller Verlag, Salzburg, 1974, 102
en 62 blz.

Vertaling van het Franse 'Communication et réseaux de communication'. Het boek kan op twee manieren gelezen worden. Aan de ene kant vinden we de theorievorming over communicatie en communicatienetten. Als we aan de andere kant beginnen lezen vinden we bij de theorie een aantal experimenten en oefeningen om deze theorie experimenteel te ervaren. Het werk is helemaal vanuit de social-psychologische hoek geschreven. Degelijk van uitwerking en theorievorming maar volledig geïntereerd op communicatie in kleinere groepen, niet op massacommunicatie. Wel boeiend.

P.I.

Reginald HOLME,
Mass Media and their social effects,
Blandford social studies Series, Blandford
Press, Poole, 1975, 72 blz., geïll.

Verskillende vormen van massacommunicatie worden in hun sociale rol benaderd. Een vrij volledig maar wel anecdotisch en soms erg fragmentair werkje dat zijn bedoeling een hulp te zijn bij het onderwijs echter vrij dicht benadert. Opvallend zijn de goede vragenlijsten die de 'leerstof' betrekken op het persoonlijk leven van de leerlingen en die ruim aandacht hebben voor de sociaal-maatschappelijke aspecten van de verschillende communicatiemogelijkheden. De geboden stof zelf kan hier langs de uitdieping een verbreding vinden die ze wel erg nodig heeft.

P.I.

PERS

Hans Heinz FABRIS,
Das Selbstbild von Redakteuren bei Tageszeitungen. Heft 2 der Arbeitsberichte des Instituts für Publizistik und Kommunikationstheorie der Universität Salzburg.
Salzburg, 2de druk, 1974.

In het kader van een seminarie aan de universiteit van Salzburg werd in de winter

1969/70 een onderzoek doorgevoerd bij de redacteurs van de dagbladen die in Salzburg verschijnen over het auto-imago van deze journalisten. Het gaat hier om drie kranten en dertig redacteurs, een erg beperkte schaal om een dergelijk onderzoek door te voeren, zoals de auteur trouwens zelf toegeeft.

Bij het onderzoek werden vragen gesteld over de wijze waarop de redacteur werd aangeworven, de manier waarop de journalist te werk gaat, zijn carrière, over de beslissingen binnen de redactie, over het beeld dat de journalist heeft van zijn lezers en tenslotte over het beeld dat de redacteur heeft van zijn beroep.

De voornaamste resultaten van dit beperkt onderzoek zijn dat de redacteur zich voor alles beschouwt als een objectieve berichtgever in dienst van zijn lezers. Wel is de journalist er zich van bewust dat hij voor het vervullen van deze taak niet veel danbaarheid moet verwachten, niet van de gemeenschap, en zeker niet van politici of van de intelligentia. Het merendeel van de redacteurs is tevreden met de sfeer die er op de redactie heerst, alhoewel hun tijd ontbreekt om ernstig na te denken over hun rol als journalist.

Uit de interviews met de dertig redacteurs blijkt ook dat de journalist over het algemeen de redactionele lijn van de krant respecteert en dat hij bij de opleiding tot journalist opteert voor een brede, algemene vorming. De redacteur vraagt zich echter wel af of een dergelijke opleiding mogelijk is. Het merendeel van de ondervraagden is immers van oordeel dat men als journalist geboren wordt.

J.H.

Brendan GILL,
Here at the New Yorker,
Random House, New York, 1975, 406 blz.
geïll.

Charles S. HOLMES,
The Clocks of Columbus, The Literary Career of James Thurber,
Secker and Warburg, London, 1973, 360
blz., geïll.
James THURBER,
The Years with Ross,
Ballantine Books, New York, 1975, 273 blz.,
geïll.

Vorig jaar vierde het weekblad «The New Yorker» zijn vijftigste verjaardag. Gill, een jarenlange medewerker publiceerde een feestelijke biografie van het blad. Holmes schreef een kurkdrome biografie van de klassieke tekenaar van The New Yorker: James Thurber. Dienstnota's en neergeschreven commentaren op tekeningen en kopij zijn echter verhelderend en een verademing. Zij reveleren de grondigheid waarmee journalistiek bedreven kan wor-

den en het hoofdredacteurschap uitgeoefend. Tegenspeler en medeplichtige van Thurber was uiteraard de stichter-hoofdredacteur van het blad Harold Ross, over wie Thurber in 1957 een boek schreef dat nu heruitgegeven is. The New Yorker groeide door de jaren heen uit tot een instituut, een culturele norm voor Amerikaanse goede smaak, savoir vivre en levenskunst. Een uniek verschijnsel in de wereld van de journalistiek.

D.L.

Tom WOLFE, **The New Journalism**, Picador-reeks, Pan Books, London, 1975, 430 blz.

Joan DIDION, **Slouching Towards Bethlehem**, Penguin Books, Harmondsworth, 1974, 192 blz.

Voorafgegaan van een uitvoerig essay van Tom Wolfe zijn in de anthologie van het zg. New Journalism 23 fragmenten en artikels verzameld. Een fascinerende brok geschiedenis van de Amerikaanse publicistiek is aan deze tekst-politiek verbonden. Leuk in sensibele handen (de bundel artikels van Didion kan er als voorbeeld van gelden), fascinerend bij meesters als Talese, efficiënt bij harde enquêtes als die naar Nixons presidentiële campagne van McGinniss, is het New Journalism irritant in zijn megalomane varianten zoals Tom Wolfe en Mailer die brengen. De agressief programmatorische naam die een generatie publicisten op het einde der jaren zestig samenbundelde dreigt achteraf eerder verwarring in de hand te werken dan verheldering.

D.L.

Harold EVANS, **Newspaper Design**, Heinemann, London, 1973, 214 blz., geïll.

Dit is het vijfde en laatste volume in de reeks Editing and Design, waarin eerder reeds tekst, headlines en illustraties behandeld werden.

In dit laatste volume komt kranten-lay-out aan bod. De historiek en techniek ervan worden uit de doeken gedaan, alsook de specifieke problemen van de frontpagina en van de verschillende krantenformaten. Een en ander is rijkelijk met voorbeelden geïllustreerd (meestal uit de Angelsaksische pers).

In de eerste plaats worden met deze publicatie vlakui beoogd, maar ook leken die door de opmaak van kranten gefascineerd zijn kunnen er hun hart aan ophalen.

D.L.

Y.M. LOTMAN en B.A. OUSPENSKI (ed.)
Travaux sur les systèmes de signes.
 Ecole de Tartu
 Brussel, Editions Complexes, 1976.

De Russische semiologen zijn in de (Franse) semiologie voornamelijk geïntroduceerd door J. Kristeva toen deze in de jaren zestig plots een aantal Russische theorieën naar voren schoof die een originele en verrijkende aanpak van een aantal problemen deden vermoeden. We zeggen wel «vermoeden», vermits veel wat door Kristeva aangehaald werd, omwille van linguïstische en andere barrières nauwelijks tot ons kon doordringen. Sindsdien is er aan deze onbereikbaarheid wel een en ander veranderd en is de Russische semiologie via vertalingen meer en meer uit het domein van de geheimzinnigheid getreden. Onderhavig boek dient in het licht van deze strategie bekeken te worden. Door het verzamelen van meestal korte artikels - die soms niet meer dan eerste schetsen kunnen genoemd worden - trachten de samenstellers ons een beeld, een impressie te geven van wat de beroemde school van Tartu op het domein van de Russische semiologie te bieden heeft. Meestal van vrij recente datum behandelen de hier vertaalde teksten problemen rond de semiologie van de cultuur, de kunst en de literatuur: Een tweetal algemeen theoretische opstellen sluiten de rij. Niet zozeer het summier karakter van de meeste bijdragen wekt hierbij een zekere wrevel op, dan wel de afwezigheid van een degelijke oriënterende en situerende inleiding door de samenstellers.

L.V.P.

Karl EIMERMACHER,
Arbeiten sowjetischer Semiotiker der Moskauer und Tartuer Schulen (Auswahlbibliographie).
 Scriptor Verlag, Kronberg Ts., 1974, 180 blz.

Deze geselecteerde bibliografie wordt voorafgegaan door een inleiding van de samensteller over enkele kenmerken van de Sowjet-Russische semiotiek, een overzicht van de niet-Russische literatuur over deze semiotiek en van de conferenties die in de Sowjet-Unie over semiotiek hebben plaatsgevonden, en niet-Russische uitgaven van teksten van Russische semiotici. De eigenlijke bibliografie vermeldt de semiologische publikaties van een groot aantal afzonderlijke auteurs. Een zaakregister op welke onderwerpen deze publikaties betrekking hebben. Het geheel toont aan dat de semiotische «scholen» van Moskau en Tartu een enorme bedrijvigheid aan de dag leggen.

J.M.P.

J. ATTALI
La parole et l'outil
 Parijs, P.U.F., 1975, 2de herziene en vermeerderde uitgave: 1976

Dit succesrijke boek van een van Frankrijks meest in opmars zijnde economen verdient ook van de kant van de communicatiewetenschap ernstige belangstelling. In zijn poging om een alternatief economisch model op te bouwen werkt de auteur immers evenveel met communicatiewetenschappelijke (lees weliswaar: cybernetische) modellen als met economische. Centraal hierbij staan de noties energie, informatie en systeem. Een interessante poging om de economie communicatief (en vice versa) te benaderen.

L.V.P.

Winfried NÖTH
Semiotik. Eine Einführung mit Beispielen für Reklameanalysen.
 Max Niemeyer Verlag, Tübingen, 1975, 110 blz.

Het gaat niet meer op, aldus de auteur, bij de analyse van verbale teksten de niet-verbale bestanddelen van dergelijke teksten buiten beschouwing te laten. De semiotiek is er juist op uit ook de meest uiteenlopende communicatieve aspecten van een tekst te betrekken bij de analyse van een boodschap.

De schrijver geeft een overzicht van de principes van de semiotiek, waarbij hij meer aandacht besteedt aan Pierce en Morris, dus aan de angelsaksische opvattingen op dit gebied, dan aan de Franse structuralistische. Vervolgens analyseert hij een aantal communicatie-situaties met behulp van diverse communicatiemodellen om te kunnen vaststellen welke bijdrage de semiotiek zou kunnen leveren bij dergelijke analyses.

Elk hoofdstuk wordt gevolgd door een aantal oefeningen die de lezer (bedoeld zijn vooral studenten Engels: de auteur is anglist) in staat moeten stellen de theorie beter te verwerken.

J.M.P.

Jürgen TRABANT,
Elemente der Semiotik.
 Verlag C.H. Beck, München, 1976, 119 blz.

Behalve een overzicht van de ontwikkeling van de semiotiek, dat op sommige punten zeer verhelderend is, geeft de auteur ook een eigen theorie over het teken als handeling, die interessante perspectieven opent maar te summier wordt behandeld om er de volle betekenis van te kunnen overzien. Van belang lijkt ons de uiteenzetting over de modaliteiten van de communicatieve intenties en het onderscheid dat de auteur maakt tussen «Zeigehandlungen» enerzijds en «Ritualia und Magica» anderzijds. De esthetische communicatie is weer een apart soort tekenhandeling.

J.M.P.

Thomas A. SEBECK (ed.),
The tell-tale sign.
 The Peter de Ridder Press, Lisse (Ndl.), 1975, 119 blz.

De bekende «zoösemioloog» Thomas A. Sebeck bundelt in deze uitgave een aantal artikelen die oorspronkelijk verschenen zijn in **The Times' Literary Supplement**. Umberto Eco schrijft erin over «a logic of culture», Hubert Damisch over «Semiotics and iconography», Julia Kristeva over «The system and the speaking subject», Tzvetan Todorov over «Literature and Semiotics», Sebeck zelf over «Zoo-semiotics». Een groep van Russische semiologen o.l.v. J. M. Lotman publiceert er een aantal stellingen in over «Semiotic study of cultures».

J.M.P.

Boris USPENSKY, **The semiotics of the Russian Icon.**
 The Peter de Ridder Press, Lisse (Ndl.), 1976, 101 blz.

Deze zeer boeiende (en reeds klassieke) studie over de oude Russische iconen is niet alleen van belang voor kunsthistorici maar bevat ook inspirerende gedachten voor wie zich met de theorie van de visuele communicatie in het algemeen bezig houdt.

J.M.P.

FILM

Wolfgang BEILENHOF, (Hrsg.)
Poetik des Films.
 Wilhelm Fink Verlag, München, 1974, 162 blz.

Deze uitgave (in de serie «Kritische Information») bevat de Duitse vertaling van een aantal filmtheoretische beschouwingen van de Russische formalisten, die oorspronkelijk verschenen zijn in de jaren '20 en '30. De belangrijkste lijken ons de essays van B. Ejchenbaum («Probleme der Filmstilistik»), van V. Sklovskij («Poesie und Proza im Film») en van J. Mukarovskij («Zur Ästhetik des Films» en «Die Zeit im Film»).

J.M.P.

Gavin LAMBERT,
GWTW: The Making of Gone with the Wind.
 Atlantic-Little, Brown, New York (1973), Bantam Books, New York, 1976, 244 blz., geïll.

Lambert, auteur van o.m. het interviewboek 'On Cukor', stelde een produktiegeschiedenis samen van *Gone with the Wind*. Ondanks zijn goede introducties heeft de S. geen originele research verricht, noch onder de medewerkers aan de film, noch in de archieven van Selznick, de allesoverheersende producent van de film. Boven-

dien missen we hier theoretische onderbouw en gevoeligheid voor filmtheoretische hypothesen als: de producent als auteur, de studio als creatieve instantie. Veel meer dan een vlotte synthese van bekende maar verspreide gegevens brengt Lambert niet. Het boek is voorzien van een bibliografie en een index.

D.L.

Pier Paolo PASOLINI,

Medea,

Garzanti, Milaan, 1970, 153 blz., geïll.

Sergio CITTI,

Ostia,

Garzanti, Milaan, 1970, 223 blz., geïll.

Midden der jaren zestig pleitte Pasolini voor een (relatieve) autonomie van het scenario, dat zich als hibrid literair genre zou kunnen affirmeren. Pasolini's uitgever Garzanti bracht in bijzonder fraai verzorgde edities alle filmscenario's van de romancier-dichter-essayist-cineast op de markt. Deze scenario's zijn dan ook geen technische weergave van de voltooide film, maar de uitvoerige literaire schets die tot leidraad diende bij de opnamen en montage. Elk volume is overvloedig geïllustreerd en verrijkt met essays, interviews, poëzie en commentaar van Pasolini en anderen. Ostia van Citti is in dezelfde reeks opgenomen omdat Pasolini er het scenario voor schreef.

D.L.

Andrew DOWDY,

The films of the Fifties,

William Morrow and Company, New York, 1975, 187 blz., geïll.

Tony THOMAS,

The Films of the Forties,

The Citadel Press, Secausus, N.J., 1975, 279 blz., geïll.

Iedere chronologie bezwijkt voor het spel der cijfers, voor de ritmische markering van data's. Zo is de opdeling van de twintigste eeuw in afgelijnde decennia met eigen stilistische en politieke, sociale en culturele kenmerken één der meest geliefde patronen om vat te krijgen op de veelzijdigheid van ons tijdperk. Het boek van Dowdy (een heruitgave van 'Movies are better than ever' van 1973) brengt een studie van de globale Hollywood-output van de jaren vijftig: geen studie van de artistieke toppers, maar van de verschillende stromingen, trends, gadgets, thema's en stars die de industrie dan in haar strijd met de televisie op de markt gooit. Een welkome correctie:

Dowdy toont ons de filmstad in wilde commerciële speculatie. Dit decennium is de sleutel tot de jaren zestig en zeventig. Tony Thomas brengt in dit rijk geïllustreerd prentenboek meer dan 100 films bij elkaar waarvan hij generiek en verhaal weergeeft met wat commentaar erbij. Het is niet zijn bedoeling de Hollywood-productie in haar totaliteit te beschrijven, maar slechts de gevierde hoogtepunten. Niet meer dan een prentenboek van toch

wel één der rijkste decennia van Hollywood.

D.L.

Jean RENOIR,

Ecrits 1926 - 1971,

Belfond, Parijs, 1974, 314 blz., geïll.

Jean RENOIR,

Mein Leben und Meine Filme,

Piper, München, 1975, 262 blz., geïll.

Jean Renoir is niet alleen als cineast actief, maar ook als journalist, romancier, theaterschrijver, biograaf (van zijn vader) en autobiograaf (een Duitse vertaling van zijn 'Ma vie et mes Films' verscheen onlangs). Claude Gauteur verzamelde alle teksten die Renoir tijdens zijn lange carrière publiceerde en waarvan het merendeel onbereikbaar was geworden. Renoirs talrijke interviews werden evenwel niet opgenomen. Een index, een biblio- en filmografie vullen het boek aan. Trouw aan de intuïtieve en impulsieve aard van de cineast leest men hier geen traktaten, maar losse bedenksels en reacties van een uitermate gediversifieerde carrière.

D.L.

Raymond DURGNAT,

Jean Renoir,

Studio Vista, London, 1975, 429 blz., geïll.

Leo BRAUDY,

Jean Renoir, The World of his Films,

Anchor Books, Doubleday, New York, 1972, 286 blz., geïll.

Penelope GILLIATT,

Jean Renoir,

McGraw-Hill, New York, 1975, 136 blz., geïll.

Claude BEYLIE,

Jean Renoir, Le Spectacle, La Vie,

Cinéma d'Aujourd'hui, nouvelle Série, nr 2, Parijs, 1975, 144 blz., geïll.

Op enkele jaren tijd is de Renoir-studie aangevuld met verscheidene nieuwe titels, waarvan het boek van Durnat zonder meer indrukwekkend moet genoemd worden. Gilliat bundelde enkele artikels over en gesprekken met Renoir. Deze filmcritica vat het probleem van de Renoir-studie samen in haar lyrisch enthousiasme waar zich geen analyse op laat enten (zoals ze zelf formuleert). Beylie is een soms geïnspireerd, soms opdringerig en ouderwets apologet van Renoir. Zijn studie is een laatkomertje van de Cahiers du Cinéma oude stijl. Bovendien doopte hij zijn pen in de troebele inktpot van de realisme/fantasie-discussie, waarbij Renoir uiteindelijk altijd onrecht moet worden gedaan. Een verzorgde bio-, film- en bibliografie maakt deze publikatie toch erg nuttig.

Het boek van de Amerikaan Braudy bestudeert het hele oeuvre van Renoir rondom enkele thema's: natuur, theater, samenleving en heroïsme. Het nadeel van deze totaliserende beschrijving is dat breuken, spanningen en contradicties in een carrière over vijf decennia en drie

continenten gespreid geminimaliseerd worden.

Het boek van Durnat beschrijft chronologisch film na film. Elk hoofdstukje bundelt op briljante manier ontstaan, biografische, economische en politiek-culturele context, verhaal, stilistische en thematische beschouwingen samen. Wie het vroegere film-essayistische werk van Durnat wist te waarderen om zijn ruime gevoeligheid voor zowel de esthetiek als de sociologie van de film, zal ook aan deze tekst genoeg beleven. In het boek is een bibliografie en een index opgenomen. Een filmografie ontbreekt evenwel.

D.L.

Kenneth ANGER,

Hollywood Babylon,

Dell Publishing Company, New York, 1975, 305 blz., geïll.

Kenneth Anger, underground cineast van formaat, met morbide voorkeuren, brengt in dit prachtige prentenboek zijn commentaar en visie op het klassieke Hollywood dat in de jaren zestig verdween. Anger selecteerde een fascinerende iconografie van de filmstad, waarin star- en studio-foto's met geraffineerde glamour worden 'gecorrigeerd' door banale persfoto's. Deze illustraties zijn geordend rondom personaliteiten en de schandalen waarin ze betrokken zijn geweest. Want dit is een 'gossip'-boek, waarin uitsluitend geput wordt uit de massieve en ijzingswekkende tekst van de Hollywood-sensatie en -roddel. Anger neemt nergens afstand van deze 'tekst' maar bespeelt hem als een der essentiële aspecten van de Amerikaanse filmindustrie. Een kitsch en camp boek van hoog gehalte.

D.L.

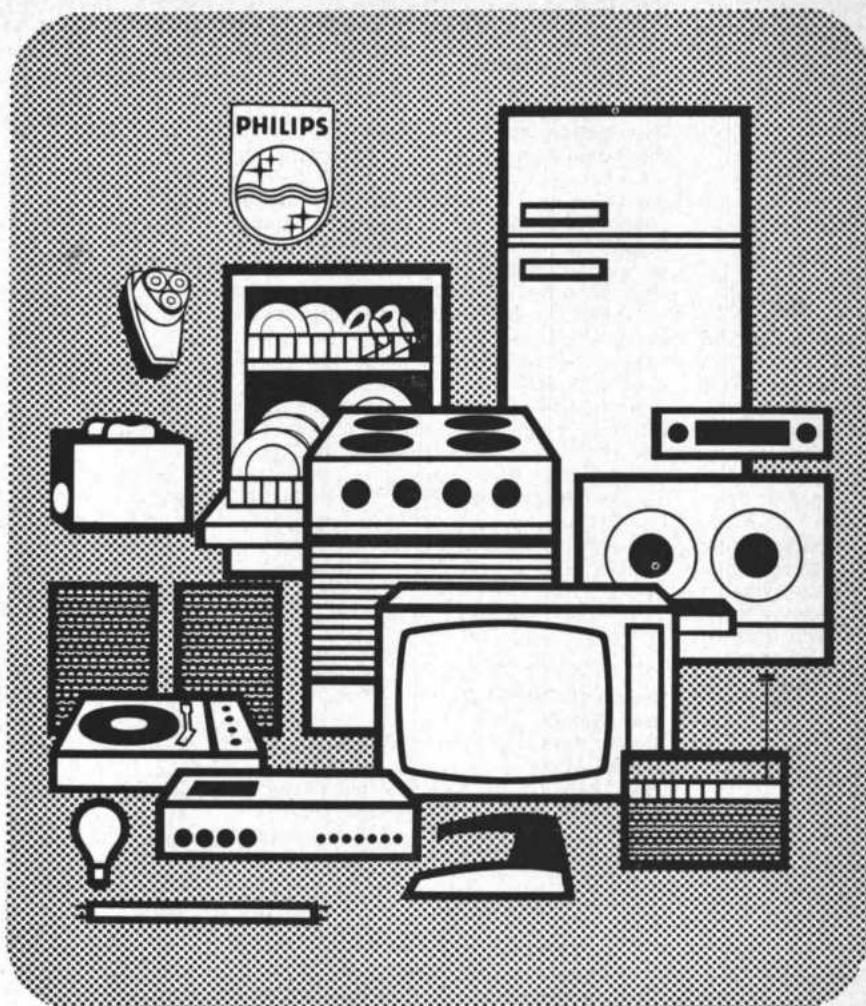
Garson KANIN,

Hollywood,

Viking Press, New York, 1974; Bantam Books, New York, 1976, 441 blz.

Kanin, regisseur en scenarist van gesofistikeerde comedies, vriend van Katharine Hepburn en Spencer Tracy (over wie hij een onvergetelijke biografie schreef), is een verijnde academische aristocraat in het ietwat ruwe en ongecultiveerde Hollywood. Zijn herinneringen aan producenten, stars en schrijvers in de filmstad, zijn observaties van machtsverhoudingen en productiepolitiek, zijn vlijmscherpe weergave van honderden gesprekken zijn betrouwbaar (Kanin hield decennia-lang een dagboek bij) en intelligent. Niet bezwaard door al te hoge ambities als cineast en met een thuisbasis in het Broadway-theater, kon Kanin zich veroorloven een buitenstaander te blijven. Een der fraaiste Hollywood-memoires: de verbittering die we van gelijkaardige publikaties gewend zijn, heeft hier de helderheid van ironie.

D.L.

Een complete gamma
ultra-moderne toestellen, ontworpen
voor uw vrije tijd en uw comfort.
Een niet te vergelijken prijs voor
z'n kwaliteit. Een verzekerde naverkoop-
dienst en waarborg over de gehele wereld.

PHILIPS

H10

John McCABE en Al KILGORE,
Laurel & Hardy,
E.P. Dutton, New York, 1975, 400 blz., geïll.

Een onmisbaar en klassiek boek voor alle liefhebbers en onderzoekers van het oeuvre van het komische duo. Elke film wordt met tien en meer foto's 'beschreven', een aansluitende tekst verduidelijkt situaties en geeft dialogen weer, een generiek en een kwotering door de samenstellers rond de informatie af. De lay-out van dit prentenboek is strenger en neutraler dan het vergelijkbare boek van Anobile over de gags van de Marx Brothers (Why a Duck?). In dit laatste boek voegde de samensteller aan zijn thema een eigen visuele commentaar toe. McCabe en Kilgore blijven op afstand, willen documenteren en laten hun thema daardoor beter tot zijn recht komen.

D.L.

Joe HEMBUS,
Western-Lexikon,
München, Hanser Verlag, 1976, 777 blz., geïll.

1272 titels uit de geschiedenis van de film-western van 1894 tot 1975. Alfabetisch geordend staan bij iedere titel de belangrijkste generiek-gegevens vermeld, waarna een korte beschrijving van het verhaal volgt en een (wisselend uitvoerige of summier) kritische evaluatie. Een belangrijk nadeel voor de niet-Duitse gebruiker: het boek rangschikt de films naar hun Duitse titels. Er is wel een alfabetisch register der originele titels in het boek opgenomen, alsook een namenregister. De samensteller volgde geen western-purisme, zodat ook de Italo-westerns naast de Amerikaanse klassiekers vermeld zijn. Het boek is overvloedig (maar overbodig) geïllustreerd.

D.L.

Karl BROWN, **Adventures with D.W. Griffith**,
Secker & Warburg, London, 1973, 252 blz., geïll.

Billy BITZER, **His Story**, Farrar, Straus and Giroux, New York, 1973, 266 blz., geïll.

Linda ARVIDSON, **When the Movies were Young**, Dover Publications, New York, 266 blz., geïll.

Lilian GISH, **The Movies, Mr. Griffith, and Me**, W.H. Allen London, 1969, 388 blz., geïll.

Medewerkers van D.W. Griffith, zoals zijn cameramen Bitzer en Brown, actrices als Gish en Arvidson (waar Griffith mee gehuwd is geweest) hebben boeiende en warme memoires over hun jarenlange samenwerking neergeschreven. Gish en Brown deden dat recent, de memoires van Arvidson en Bitzer dateren alweer van vele jaren terug maar werden heruitgegeven. Samen vormen ze een onschatbare bron informatie over de dagelijkse artistieke en artisanale praktijk van het filmmaken in de pionierstijd. De fraaie illustraties in elk van deze uitgaven maken ze nog aantrekkelijker. Een namenregister maakt ze bovendien handig bij consultatie.

D.L.

Madeleine MALTHETE-MELIÈS,
Méliès L'Enchanteur, Hachette, Paris, 1973, 445 blz., geïll.

De kleindochter van Georges Méliès hoorde het rond de familietafel allemaal vertellen: de plotse rijkdom en even plotse ondergang van het filmbedrijf van Méliès. Die laatste moeilijke levensjaren maakte ze zelf mee, want ze woonde bij haar grootvader in. Het beeld dat ze van deze pionier ophangt is levendig en touchant. Heel wat stereotiepe opinies worden hier gecorrigeerd. Het boek lijkt ons rijk gedocumenteerd. Het ontbreken van een index maakt het moeilijk hanteerbaar en het ontbreken van een bibliografie is onvergeeflijk.

D.L.

Robert M. HENDERSON,
D.W. Griffith, The Years at Biograph,
Secker & Warburg, London, 1971, 250 blz., geïll.

Robert M. HENDERSON,
D.W. Griffith, His Life and Work, Oxford University Press, New York, 1972, 236 blz., geïll.

Kort na elkaar publiceerde Henderson twee bijzonder gedetailleerde studies over het leven, en de carrière en het oeuvre van Griffith. In een eerste studie concentreert hij zich op Griffith's leertijd bij de Biograph Company, een periode waar tot voor kort maar uiterst spaarzame gegevens over bekend waren. In een tweede boek beschrijft hij het integrale leven en werk van de cineast. Noch als biograaf, noch als filmkenner bevredigt Henderson. Hij schrijft saai en ongeïnspireerd. Op de films zelfs heeft hij geen esthetisch en kritisch perspectief. Hij beperkt zich tot het productie-aspect, maar doet ook dat niet echt systematisch. Het boek over de Biograph-jaren is nog het origineelst. Enkele gedetailleerde tabellen geven bruikbare informatie. Beide boeken hebben een index, zijn geïllustreerd en geven een bibliografie.

D.L.

Les Cahiers de la Cinémathèque,
David Wark Griffith,
nr 17, noël 1975, Perpignan, 168 blz., geïll.

Specifiek op filmgeschiedenis geconcentreerde publikaties zijn zeldzaam. Deze Cahiers zijn een van die uitzonderingen. Nauwelijks bekend verdienen ze een ruimere aandacht dan ze tot nog toe wisten te veroveren. Dit nummer is het tweede dat men zo aan Griffith wijdt. Franse, Spaanse, Italiaanse en Amerikaanse bijdragen zijn erin gebundeld - een internationale ouverture die afsteekt tegen de traditionele Franse culturele autarchie. Daar staat dan een theoretische afscherping tegenover die elke semiologische systematiek negeert. Daardoor is het vooral een erudiet tijdschrift.

D.L.

David THOMSON, **A Biographical Dictionary of the Cinema**, Secker & Warburg, London, 1975, 629 blz.

Meer dan 800 regisseurs, acteurs en filmproducers werden in dit naslagwerk bijeengebracht. Thomson geeft na een filmografie en een kritisch essay ook enkele studies over de personaliteit. De formule is zo ambitieus van opzet dat ze daar ook alle nadelen van vertoont. De gegevens over de carrière zijn informatief en dus bruikbaar, maar Thomsons filmkritische beschouwingen missen scherpte en persoonlijkheid. Voorlopig is het evenwel het meest recente naslagwerk over de film.

D.L.

Francesca HART en Marinus SCHROEVERS, **Cinema en Theater**, Skarabee, Laren, 160 blz., geïll.

Martin LEVIN, **Hollywood and the Great Fan Magazines**, Ian Allan, London, 1970, 224 blz., geïll.

Twee facsimile edities van het 'fraaiste' uit film-fanpublicaties. Photoplay, Screenbook, Screenland, Modern Sreen heetten ze in de VS. Cinema en Theater was de naam van het gelijksoortige blad in Nederland. Zulke tijdschriften bloeiden sterk in de jaren dertig. Een randverschijnsel aan de brede filmhorizon, maar het is leuk dat de nostalgie-rage ze opnieuw onder onze aandacht brengt. Men bewondert hun geraffineerde lay out, hun experimenteren met letters en collages en neemt de teksten graag op de koop toe. Filmresearch heeft te lang willen bepalen wat belangrijk en onbelangrijk was. De film-efemera verdienen hun plaats!

D.L.

STRIP

W.K. HÜNIG
Strukturen des Comic Strip. Ansätze zu einer textlinguistisch-semiotischen Analyse narrativer Comics

Georg Olms Verlag, Hildesheim-New York, 1974, 344 blz.

De auteur poogt vanuit de tekstlinguïstiek en de semiotiek een analysemodel voor het stripverhaal op te bouwen. De gelijkheid van het werk staat buiten kijf. Enkele geanalyseerde voorbeelden - waaronder een uitgebreide ontleiding van een episode uit Phoebe Zeit-Geist - maken de lectuur lichter.

L.V.P.

George PERRY en Alan ALDRIDGE,
The Penguin Book of comics,
Penguin Press, Harmondsworth, 1971, 272 blz. geïll.

Een uitvoerig geïllustreerd historisch overzicht van dit medium dat langzaam maar zeker meer burgerrechten verwerft. Deze

16 mm - PROJECTOREN BAUER

professionele perfectie, eenvoudige bediening.

BAUER P 6 : «De onvermoeibare» van BAUER naar keuze met automatische of hand-bediening.

Algemene eigenschappen :

- versterker 20 Watt sinus vermogen,
- halogeenlamp 24V 250 W.
- automatische stop bij einde van de film of bij eventuele filmbreuk.

BAUER P 6 S : voor 16mm-films zonder klankspoor,

BAUER P 6 L : voor 16mm-films met optisch klankspoor,

BAUER P 6 TS : voor 16mm-films met optisch en magnetisch klankspoor, beeldstilstand, lamp met koudspiegel 24V 250 W,

BAUER P 6 M : voor 16mm-films met optisch en magnetisch klankspoor en magnetische opname.

BAUER P 6 MARC 300 : uiterst lichtsterke projector voor zeer grote zalen, openluchtprojecties enz... met Xenon Marc 300 lamp.

BAUER P 6 STUDIO

Professionele dubbelband projector voor studio's, industrie, telecinema enz...

AUDIO-VISUEEL PROGRAMMA

FERNSEH :

- C.C.T.V. zwart/wit en kleur,
- camera's, monitors, video-recorders V.C.R. enz ...

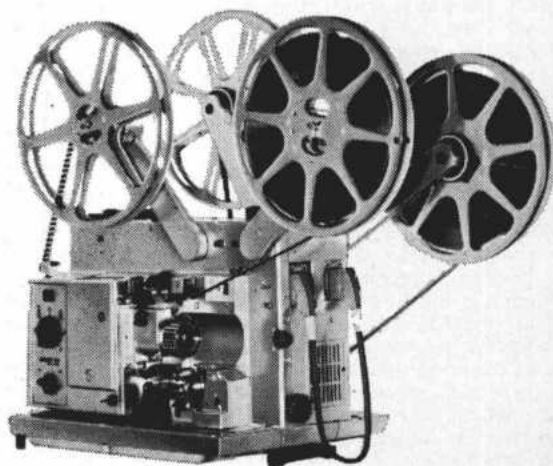
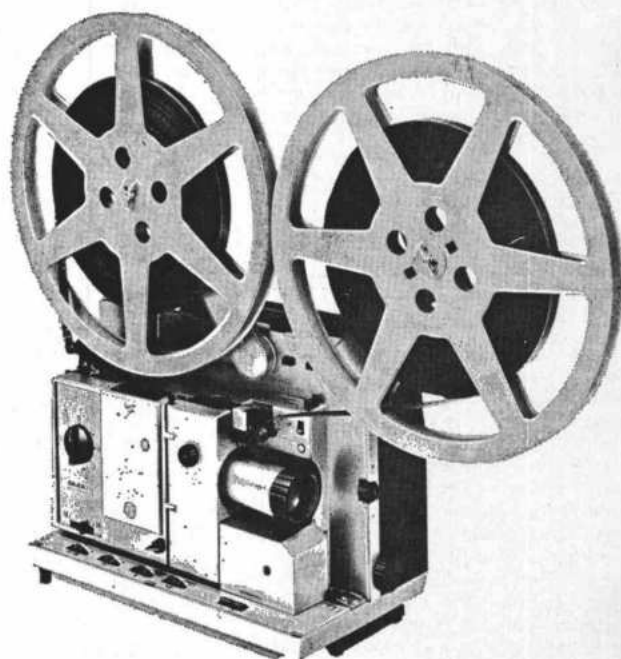
prijzen en documentatie op aanvraag

ALLUMALUX

Steenweg op Bergen 130

1070 - BRUSSEL

Tel. 02 - 523 94 25

uitgave is een herwerking van het overzicht dat reeds in 1967 verscheen. Voor wie met dit medium wil kennismaken is hier een uitgebreid assortiment aan historisch en actueel materiaal te vinden. Het teruggrijpen naar fresco's en antieke vazen was misschien nodig in 67 om cultuur-rakkers te sussen maar lijkt toch wat wat vergezocht als legitimering.

P.I.

W.J. FUCHS en R.C. REITBERGER, **Strips, anatomie van een massamedium**, Bruna en Zoon Utrecht/Antwerpen, 1974, 266 blz., geïll.

Vertaling uit het Duits door G.R. de Bruin. Op een originele manier gerangschikt naar verschillende onderwerpen die alle een min of meer belangrijk aspect van de strips behandelen treden we stap voor stap binnen in deze wonderde wereld van (vnl.) fictie. De auteurs trachten een wegwijzer door deze fictie op te bouwen en die telkens naar de realiteit te refereren. Volledigheid is zeker niet de eerste doelstelling maar al bij al is het min of meer een basiswerk geworden voor geïnteresseerden. Prettig en boeiend.

P.I.

Rudolf GEEL en R.H. FUCHS, **Schijnhelden en nepschurken - Beschouwingen over het beeldverhaal**,

Meulenhoff Amsterdam, 1973, 221 pp., geïll. Poging tot inventarisering van het beeldverhaal; een te lang miskend medium, dat minstens evenveel door volwassenen als door kinderen wordt gelezen. Goed bedoeld maar vaak erg verward en soms storend oppervlakkig. Het enthousiasme van de auteurs voor dit medium drukt op hun kritische zin, maar kan het gebrek aan systeem niet verantwoorden. Blijft natuurlijk in het land der blinden...

P.I.

MASSACULTUUR

Roland BARTHES, **Mythologieën**, Amsterdam, Arbeiderspers, 1975, 314 blz.

In 1972 verscheen het boek op de Britse, in 1975 op de Nederlandse markt. Barthes bundelde er korte bijdragen in die hij tussen '54 en '56 in de 'Lettres Nouvelles' publiceerde. Hij voorzag het in '57 verschenen boek van een uitvoerig semiologiserend essay over moderne mythes door het burgerlijke Frankrijk voor dagelijkse consumptie ter beschikking gesteld via publiciteit, media en massaproductie. Deze vertalingen roepen de vraag op van de vertaalbaarheid van deze auteur, waarbij het probleem niet alleen betrekking heeft op zijn unieke literaire stijl, maar ook op de ruimere culturele omzetbaarheid van zijn algehele problematiek. Deze zo aan de Franse cultuur der jaren vijftig gebonden essays behoeften anders wel

een bemiddelende tussenschakel in de vorm van een Nederlandse inleiding. Het ontbreken daarvan komt de bruikbaarheid van deze vertaling niet ten goede.

D.L.

C.W.E. BIGSBY, (ed.), **Superculture**, 1975, 225 blz.

R.B. BROWNE, M. FISHWICK, M.T. MARS-DEN, **Heroes of Popular Culture**, 1972, 190 blz.

M. FISHWICK, R.B. BROWNE, **Icons of Popular Culture**, 1970, 146 blz.

R.B. BROWNE, R.J. AMBROSETTI, **Popular Culture and Curricula**, 1972, 211 blz.

alle Bowling Green University Popular Press,

Aan de universiteit van Bowling Green (Ohio) is een Centrum voor de Studie van Populaire Cultuur gevestigd en daarmee verbonden de «Popular Culture Association». Er wordt een poging gedaan om het studiedomein van de populaire cultuur zo breed mogelijk en vanuit verschillende invalshoeken van wetenschappelijke disciplines te benaderen. Vanuit deze filosofie wordt de grote stroom van publicaties geïncanaliseerd in al dan niet gespecialiseerde tijdschriften en readers die worden samengesteld rondom een thema. «Popular Culture and Curricula» is uitgegeven als antwoord op een behoefte aan elementaire basisteksten bij de invoering van een studievak populaire cultuur. Definiëring, conceptualisering en pedagogie staan hier in de belangstelling. In «Heroes of Popular Culture» zijn artikels van algemene aard over de (anti-) held in de populaire cultuur opgenomen naast meer specifieke (o.a. de hond als held in de verschillende media). Geen studie-object, geen benadering wordt a priori uitgesloten. De 'Cola-fles van Cola-flessen', tekening op de omslag van «Icons of Popular Culture» geeft reeds een aanduiding dat hier iconologie wordt bedreven van dingen waar mensen dagelijks mee te maken hebben: soft drinks, wagens, religieuze iconen... «Superculture» is een boek over de penetratie van de Amerikaanse cultuur in afzonderlijke landen van Europa (vooral Groot-Brittannië) via verschillende media (waaronder architectuur, populaire muziek...). De mentaliteit van waaruit de artikels gekozen zijn is niet deze van een cultuur-imperialisme - maar van een culturele - uitwisseling - theorie.

G.D.M.

G. CAREY, Janis & Jimi LENNY, **Martijns Co & Generation**, New York, 1975, Pocket Books, 299 blz.

Het verhaal van drie pop-idolen, Lenny Bruce, Janis Japlin, Jimi Hendrix, die hun roem met de dood bekochten.

G.D.M.

Jochen VOGT, **Der Kriminalroman I en II**, W. Fink, München, 1971, 595 blz.

Deze tweedelige «reader» bevat een zeer uiteenlopende reeks opstellen over de

misdaad- of detective-roman, zowel van de hand van een aantal schrijvers van dit genre (o.a. van Chesterton, Dorothy Sayers, Raymond Chandler) als van literatuurtheoretici en filosofen (o.a. Viktor Schlovskij, Umberto Eco, Berthold Brecht, Ernst Bloch). Al deze bijdragen zijn, hoewel sommige speciaal voor deze publicatie herschreven en uitgebreid zijn, eerder elders verschenen.

J.M.P.

BOEK

Siegfried UNSELD, **Peter Suhrkamp**, Suhrkamp Taschenbuch nr 260, Frankfurt am Main, 1975, 246 blz., geïll.

Het 25-jarig bestaan van het prestigieuze en dynamische Duitse Suhrkamp Verlag was de aanleiding om de stichter van de uitgeverij, Peter Suhrkamp, die in 1959 overleed, met een biografische documentatie te huldigen. Suhrkamp die Brecht en Hesse in zijn fonds had, Adorno uitgaf en Frisch, vertoefde tussen de literaire grootheden van binnen- en buitenland. Zijn uitgeverij gaf wel een modern gezicht aan het intellectuele Duitsland. Unselde, die Suhrkamp opvolgde, publiceerde een droge chronologie waaraan hij citaten uit brieven en publicaties van Suhrkamp knoopt.

D.L.

MEDIKUNDE

Horst DICHANZ e.a., **Medien im Unterrichtsprozess. Grundlagen, Probleme, Perspektive**, Juventa Verlag, München, 1974, 264 blz.

In het eerste deel van deze studie proberen drie verschillende auteurs aannemelijk te maken dat mediadidaktiek (= de didaktiek van het gebruik van de audiovisuele media als hulpmiddelen bij het onderwijs) gebaat zou zijn bij een communicatie-theoretisch denken over het doceren leerproces. In het tweede deel worden een viertal specifieke problemen door vijf andere auteurs behandeld, o.a. de aanwending van audiovisuele media ter verandering van de onderwijspraktijk en de mogelijkheid om het onderwijs te individualiseren

J.M.P.

OBJECTEN

Gillo DORFLES, **Introduction à l'Industrial Design**, Casterman, Tournai, 1974, 158 blz.

Georges PATRIX,
Design et Environnement,
Casterman, Tournai, 1973, 170 blz.

Productie en consumptie van het hedendaagse voorwerp gebeuren niet meer naïef maar zelfbewust. Voorwerpen hebben hun plaats in de geschiedenis van technologie en stijl. Design is het bewust hanteren van materiaal, vorm, stijl in functie van functionaliteit, van leesbaarheid en bruikbaarheid. Design houdt een 'semantisering' in van het voorwerp. De snelle ontwikkeling van mode, technologie en consumptiegewoonten maakt dat binnen één mensenleven een rijke waaier aan vormen wordt aangeboden, elk met eigen connotaties. Het boekje van Dorfles, voorzien van een bibliografie, is een vertaling uit het Italiaans van een vulgarisatiewerkje. Het boekje van Patrix is een pamflet.
D.L.

TELEVISIE

Richard DYER,
Light Entertainment,
London, British Film Institute, 1973, 43 blz.

In dit tweede volume in de reeks 'Television Monograph' bestudeert de auteur de zogenaamde variété-programma's van de Britse televisie. De ontspanningsfunctie

van media wordt doorgaans ten gunste van hun educatieve en informatieve functies verwaarloosd. Dyer heeft de verdienste vragen te stellen naar de esthetiek en de sociale functies van ontspanning. Hij komt daarbij tot enkele verhelderende inzichten, die echter weinig stimulerend lijken voor verder onderzoek. Dyer rondt eerder af, dan dat zijn tekst nieuwe vragen oproept. Een niet te onderschatten verdienste blijft zijn ongecomplexeerde waardering voor 'light entertainment'.
D.L.

VARIA

BRILLAT-SAVARIN,
Physiologie du goût, avec une Lecture de Roland Barthes,
Paris, éditions Hermann, 1975, 187 blz.

Deze beroemde en klassieke tekst van de Franse gastronomie, verschenen in 1825, werd van zijn 'nutteloze uitwijdingen en herhalingen' ontdaan en van een briljante 'lectuur' door Roland Barthes voorzien. Deze inkorting is een dubieuze procedure, maar het inleidende essay biedt een stimulerende reconstructie van een 'tekst'. Alles wat onder de hoede van de taal komt wordt semiologisch beschrijfbaar: zo ook de sensualiteit van de smaak. De verbanden tussen taal en eten, het cen-

trale begrip 'oraliteit', de verhouding tussen taal en verlangen komen in korte paragrafen inspirerend ter sprake.
D.L.

John BERGER e.a.
Ways of seeing,
BBC en Penguin Books, Londen, 1972, 163 blz., geïll.
Anders zien,
SUN Nijmegen, 1974, 162 blz., geïll. Sun-schrift 74.

Zeven essays over kunst, gebaseerd op een televisieserie samengesteld door John Berger. De essays kunnen in een willekeurige volgorde gelezen worden. Drie ervan zijn uitsluitend uit beeldmateriaal samengesteld. Tegenover de traditionele esthetiserende en analyserende kunstbenadering primeren hier de maatschappelijke betekenis van de kunst en de achtergronden waaruit ze kon ontstaan, naast de ervaringen van de kijker. Het boek wil vragen oproepen die steeds weer tot andere vragen leiden en zo een communicatie creëren tussen de kunstenaar en zijn leefwereld en die van de 'Consument'. Eigenlijk een boek om in groep te lezen en dieper inzicht te verwerven in de sociale basis en betekenis en zo verder te komen dan mooi-en-duur-criteria. De vertaling zoals die verschenen is bij Sun komt bewonderenswaardig dicht bij het origineel en is bovendien op een voor dergelijk werk prettiger formaat uitgegeven.
P.I.

(ADVERTENTIE)

DELGAY

**audio-visueel didactisch materiaal
C.C.T.V.**

**koningsstraat 219, 1030 brussel
tel. 02. 219 14 59**